

ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Εκπαιδευτική διαδικασία και σωστή χρήση της πληροφορίας: Έρευνα στην ακαδημαϊκή κοινότητα του ΑΤΕΙΘ.

Στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας, η διαχείριση του συνεχώς αυξανόμενου όγκου των πληροφοριών σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή και των ποικίλων μορφών οπτικοακουστικού υλικού προϋποθέτει την ύπαρξη ικανών και εκπαιδευμένων χρηστών που διαθέτουν δεξιότητες πέρα από το όριο της χρήσης υπολογιστή. Στην πράξη οι χρήστες πρέπει να είναι σε θέση να προσδιορίζουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες, να εντοπίζουν πηγές πληροφόρησης, να αποτιμούν την αξία της πληροφορίας και να τη χρησιμοποιούν αποτελεσματικά, νόμιμα και ηθικά. Η καλλιέργεια και ενίσχυση των παραπάνω δεξιοτήτων που συνολικά αποδίδονται από τον όρο πληροφοριακός γραμματισμός (information literacy) αποτελεί το στόχο που φιλοδοξεί να επιτύχει μέσω του προγράμματος πληροφοριακού γραμματισμού η Βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙΘ. Τα προγράμματα πληροφοριακού γραμματισμού είναι δημοφιλή στις βιβλιοθήκες ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, σε χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Αυστραλία και το Ηνωμένο Βασίλειο και επιβεβαιώνουν την ανάγκη για μεθοδική εκπαίδευση των φοιτητών σε θέματα εντοπισμού και αξιολόγησης της πληροφορίας, συγγραφής εργασιών, λογοκλοπής και πνευματικών δικαιωμάτων.

Η Βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙΘ έχοντας ως στόχο να αξιολογήσει τη χρησιμότητα και την ανάγκη για πληροφοριακό γραμματισμό στους φοιτητές του Ιδρύματος, πραγματοποίησε έρευνα στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ με θέμα "Εκπαιδευτική διαδικασία και σωστή χρήση της πληροφορίας στο ΑΤΕΙΘ". Η έρευνα ήταν διττή, το πρώτο μέρος της απευθυνόταν στο εκπαιδευτικό προσωπικό ενώ το δεύτερο στους ίδιους τους φοιτητές. Τα συμπεράσματα της έρευνας που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αξιοποιήθηκαν στη διαμόρφωση του περιεχομένου των ενοτήτων του προγράμματος πληροφοριακού γραμματισμού που αναπτύσσεται

από τη Βιβλιοθήκη για την ενίσχυση του πληροφοριακού γραμματισμού στο Ίδρυμα.

Στατιστικός πληθυσμός της έρευνας στο εκπαιδευτικό προσωπικό σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό ήταν το σύνολο των διδασκόντων του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, έκτακτων και μόνιμων. Το μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό ανέρχεται στους 362 και το έκτακτο στους 972. Ωστόσο, η έρευνα περιορίστηκε στο μόνιμο προσωπικό του Ιδρύματος καθώς ο εντοπισμός και η προσέγγιση του έκτακτου προσωπικού υπήρξε σχεδόν αδύνατη. Οι ωρομίσθιοι καθηγητές δε διατηρούν γραφεία, η πλειοψηφία αυτών παρευρίσκεται στους χώρους του Ιδρύματος μόνο κατά τις ώρες διδασκαλίας και δε διαθέτουν όλοι λογαριασμούς ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του Ιδρύματος. Τελικά, το αρχείο δεδομένων που υπήρξε αντικείμενο μελέτης, είναι μεγέθους εκατόν οκτώ αντικειμένων (108) και αποτελείται από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν ηλεκτρονικά ή έντυπα οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί του Ιδρύματος. Παρατηρείται, λοιπόν, ότι το ποσοστό απόκρισης αγγίζει το 30%. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων. Το κάθε ερωτηματολόγιο περιελάμβανε 19 ερωτήσεις κλειστού τύπου και διανεμήθηκε σε πρώτη φάση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και σε δεύτερη φάση με φυσική παρουσία των ερευνητών στα γραφεία των εκπαιδευτικών. Η ανάγκη για επίσκεψη στα γραφεία και στους χώρους διδασκαλίας προέκυψε από την πολύ μικρή απόκριση των εκπαιδευτικών στην ηλεκτρονική συμπλήρωση και αποστολή των ερωτηματολογίων.

Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στους φοιτητές του ΑΤΕΙΘ χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της τυχαίας δειγματοληψίας μεταξύ χρηστών της Βιβλιοθήκης. Το αρχείο δεδομένων που προέκυψε, είναι μεγέθους διακοσίων πενήντα τριών αντικειμένων (253) και αποτελείται από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν έντυπα οι φοιτητές. Το κάθε ερωτηματολόγιο περιελάμβανε

16 ερωτήσεις κλειστού τύπου.

Σε κάθε περίπτωση, η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πακέτο S.P.S.S. ver. 15.0.

Από το εκπαιδευτικό προσωπικό που συμμετείχε στην έρευνα το 25,7% είναι καθηγητές, 15,2% είναι αναπληρωτές καθηγητές, 24,8% επίκουροι καθηγητές και 34,3% καθηγητές εφαρμογών. Από τους 253 φοιτητές που συμμετείχαν στην αντίστοιχη έρευνα το 8,8% βρίσκονται στο πρώτο εξάμηνο φοίτησης, το 17,9% στο δεύτερο, το 8,4% στο τρίτο, το 9,6% στο τέταρτο, το 10% στο πέμπτο, το 7,2% στο έκτο, το 32,7% στο έβδομο και το 5,6% είναι επί πτυχίω.

Από το μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό που συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο το 33,3% διδάσκει θεωρητικό μάθημα, το 18,1% εργαστηριακό και το 48,6% μικτό.

Το εκπαιδευτικό προσωπικό στη συντριπτική του πλειοψηφία (93,5%) αναθέτει εργασίες στους φοιτητές, οι οποίες απαιτούν βιβλιογραφική έρευνα για την εκπόνησή τους σε ποσοστό 90,2%. Οι φοιτητές που συμπλήρωσαν το αντίστοιχο ερωτηματολόγιο δήλωσαν ότι 86,6% των καθηγητών τους αναθέτει εργασίες που προϋποθέτουν βιβλιογραφική έρευνα.

Σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών (47%) επισημαίνει προβλήματα των φοιτητών κατά τον εντοπισμό και τη χρήση πηγών πληροφόρησης στη Βιβλιοθήκη κατά την εκπόνηση των εργασιών. Αντίστοιχα οι φοιτητές δηλώνουν σε ποσοστό 35% ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά τον εντοπισμό πηγών στη Βιβλιοθήκη. Τα κυριότερα προβλήματα είναι η περιγραφή ενός θέματος με λέξεις κλειδιά, η αναζήτηση στον αυτοματοποιημένο κατάλογο στον οποίο έχει καταχωρηθεί το υλικό της Βιβλιοθήκης και ο εντοπισμός του υλικού στους χώρους της Βιβλιοθήκης.

Επιπλέον, το 57% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι οι φοιτητές αντιμετωπίζουν προβλήματα στην περίπτωση της χρήσης του Διαδικτύου, με πιο σημαντικά την επιλογή κατάλληλης βάσης δεδομένων, την περιγραφή ενός θέματος με λέξεις κλειδιά και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της αναζήτησης. Ανάλογο ποσοστό παρατηρείται και στην έρευνα των φοιτητών (58%).

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το εκπαιδευτικό προσωπικό το 45,9% των φοιτητών δεν παραθέτουν βιβλιογραφικές αναφορές στο κείμενό τους παρόλο που σε ποσοστό 89,1% οι εκπαιδευτικοί προτείνουν

ενδεικτική βιβλιογραφία. Αντίστοιχα, το 45,5% των φοιτητών δήλωσαν ότι δε συντάσσουν βιβλιογραφικές αναφορές και δε χρησιμοποιούν παραπομπές στις εργασίες.

Επιπλέον, όσον αφορά τη χρήση προγράμματος πληροφοριακού γραμματισμού που διοργανώνει η Βιβλιοθήκη ως μέσο διδασκαλίας, το 85% των καθηγητών που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο δήλωσε ότι θα το χρησιμοποιούσε ως μέσο διδασκαλίας και το 89% των φοιτητών αντίστοιχα δήλωσε ότι θα το πρότεινε στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Στο σύνολό τους οι καθηγητές (99,1%) και οι φοιτητές (93%) θεωρούν ότι τέτοιου είδους προγράμματα θα ωφελούσαν τους φοιτητές και σε ποσοστό 73% των φοιτητών και 75% των καθηγητών κρίνουν απαραίτητη την ύπαρξη ενός ανάλογου μαθήματος στα προγράμματα σπουδών.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι απόψεις του εκπαιδευτικού προσωπικού και των φοιτητών συγκλίνουν ως προς την ανάγκη για πληροφοριακό γραμματισμό, την αξιοποίηση προγραμμάτων πληροφοριακού γραμματισμού και τη δημιουργία αντίστοιχων μαθημάτων στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων του ΑΤΕΙΘ. Συνεπώς, επαληθεύονται οι προφορικές μαρτυρίες του εκπαιδευτικού προσωπικού του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης και η εμπειρία του προσωπικού της Βιβλιοθήκης για τις δυσκολίες των φοιτητών στον προσδιορισμό των πληροφοριακών τους αναγκών.

Η Βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης αναγνωρίζοντας τις προαναφερθείσες ανάγκες και ακολουθώντας τις διεθνείς τάσεις παρέχει στην ακαδημαϊκή κοινότητα το online πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού "Ωρίων" (<http://orion.lib.teithe.gr>), το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και συγκεκριμένα στη δράση ΕΠΕΑΕΚ II "Ενίσχυση και εμπλουτισμός των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών", "Η Βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης: Ένα μοντέλο που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των χρηστών της για πληροφόρηση".

Ομάδα εργασίας
Δρ Αφροδίτη Μάλλιαρη, Βιβλιοθηκονόμος
Δρ Ηλίας Νίτσος, Πληροφορικός

Βιβλιοθήκη ΑΤΕΙΘ

